

Scenario's kritieke voorzieningen Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Algemeen beeld eilanden

- **Inkomen & economie:** vrijheidsbeperkende maatregelen leggen het economische leven op de eilanden vrijwel volledig stil. Belangrijkste beelden:
 - Door de Rijksministerraad is op 9 april bekendgemaakt dat Aruba, Curaçao en Sint Maarten als eerste aanleg kunnen rekenen op zes weken aan liquiditeitssteun (42,8 miljoen AWG voor Aruba, 177 miljoen ANG voor Curaçao en 50,2 miljoen ANG voor Sint Maarten). Dit voorstel is conform de adviezen van het C(A)FT. Eilanden reageren lauw op deze steun, daar waar om (aanzienlijk) meer was gevraagd. Of met deze eerste tranche alle drie de eilanden zes weken kunnen overbruggen is onzeker.
 - Opgestelde pakketten sociale en economische steunmaatregelen kunnen hiermee – in afgeslankte vorm – worden uitgerold. Tot die tijd loopt economische schade voor de eilanden verder op.
 - De staf van het IMF Western Hemisphere schetste deze week een uiterst somber beeld van de financiële situatie voor de drie Landen. Verwacht wordt dat Curaçao geconfronteerd wordt met een financieringsbehoefte van 1,1 miljard ANG (22% BNP) en Sint Maarten van 418 miljoen (27% BNP). De deviezenbehoefte loopt volgens de IMF-notie op tot 600 miljoen dollar. Indien deze financiering enkel wordt gedekt door leningen loopt de schuldquote dit jaar op tot 90% voor Curaçao en 91% voor Sint Maarten.
 - Tav Aruba gaat de staf van het IMF uit van een baseline scenario uit (aantal maanden geen toerisme mogelijk) en een slechter scenario (tot eind van dit jaar nauwelijks toerisme; komt overeen met scenario Centrale Bank van Aruba). Baseline scenario: 14% economische krimp en schuldquote naar 120% BBP. In het slechtere scenario: 30% krimp BBP en schuldquote naar 168% BBP.
 - De credit rating van Aruba is afgelopen week Fitch met twee stappen verlaagd van BBB- naar BB; een downgrade naar junk-status. Dit zal het voor Aruba in toenemende mate moeilijker, of zelfs onmogelijk maken in het buitenland te lenen. De verwachting is dat S&P snel tot eenzelfde downgrade komt.
 - In toenemende mate signalen op (sociale) media en vanuit hulporganisaties dat personen aan de onderkant van de samenleving niet voldoende geld meer hebben om voedsel te kopen. Onder meer in Sint Maarten grote uitdagingen voor armsten om aan voedsel te komen tijdens lockdown (waardoor ook de supermarkten dicht zijn). Stichtingen die zich inzetten voor getroffen mensen krijgen nog weinig of geen subsidie en zijn daarmee afhankelijk van giften. Daarnaast signalen over toename huiselijk/relatieel geweld.
- **Nutsvoorzieningen:** geen signalen dat continuïteit van water, elektriciteit, gas en telecommunicatie de komende twee weken niet is gegarandeerd. Wel geven overheids nv's in toenemende mate aan in liquiditeitsnood te komen als gevolg van teruglopende inkomsten.
- **Brandstof:** er zijn geen indicaties dat de bevoorrading over zee van brandstof voor de eilanden op korte termijn verstoord raakt.
- **Voedselzekerheid:** levensmiddelen op de eilanden voldoende beschikbaar. Door vertraging als gevolg van een kapotte kraan op Curaçao naar verwachting minder groente en fruit op Curaçao en Aruba komende dagen. Daarnaast eerste signalen in de media dat levensmiddelen (meel en bloem) niet meer voorradig zijn. Logistieke stromen per vrachtliegtuig en vrachtschip zijn tot op heden niet verstoord. Wel bestaat de kans op vertraagde of verminderde levering als gevolg van verstoringen in keten wereldwijd. Export stops vormen een groot risico voor de voedselzekerheid, maar er zijn nog geen directe signalen dat deze in het verschiet liggen. Rederijen uiten zorgen over eerste verstoringen in logistiek keten in de VS als gevolg corona uitbraak in het land.
- **Gezondheidszorg:** de druk op het zorgsysteem neemt met name op Sint Maarten (dat ook een zorgplicht heeft voor Saba en Statia) nijpende vormen aan als gevolg (lokale) uitbraak Covid-19. Deze week vanuit Nederland extra bedden met IC-capaciteit geleverd (SXM +12, CUR +12, AUA +12, BON +6). Partijen op de grond (apotheken, ziekenhuizen) melden in toenemende mate dat medische aanvoerlijnen zijn verstoord. Met name bij transport medische hulpmiddelen: bloed en bloedtesten, geneesmiddelen, preparaten en persoonlijke beschermingsmiddelen. Logistieke lijnen dienen op korte termijn worden veiliggesteld. Eerste acties vanuit logistiek knooppunt LCCC aankomende week.

Belangrijkste ontwikkelingen (verschuiven kleurcodes):				
• <i>Deviezen en Liquiditeiten twee weken rood -> oranje (Aruba, Curaçao en Sint Maarten):</i> deze week toegezegde liquiditeitssteun is voldoende om de komende weken mee door te komen, maar is mogelijk niet genoeg om gehele periode door te komen i.v.m. structureel gebrek aan inkomsten en oplopende uitgaven. Daarmee kleurt scenario voor zes weken weer rood. Op Aruba kan nog steeds een acuut probleem ontstaan bij de bekostiging van de ziekenhuizen.				
In onderstaande tabel wordt kort een beeld geschetst van de scenario's op het gebied van <i>voedselzekerheid, gezondheidszorg, inkomen & economie en publieke voorzieningen</i> die zich de komende twee en zes weken kunnen voltrekken. Uiteraard neemt hierbij de onzekerheidsfactor toe naarmate de tijd vordert				
Twee weken		Risico	Zes Weken	Risico
Economie & inkomen				
Aruba				
Macro-economisch + Alle niet essentiële bedrijven en diensten zijn dicht. + Economisch leven is voor groot deel stil komen te liggen			Macro-economisch + Verwachte economische krimp 30-38% komende halfjaar + Corona-uitbraak in VS lijkt nu pas te beginnen (80-90% toerisme Aruba). Daardoor realistisch scenario dat het toerisme in 2020 vrijwel niet meer op gang komt. + Verwachting in april 25.000 mensen zonder baan. + Overheidsinkomsten lopen fors terug. Verwacht gat in de begroting AWG 1300 miljoen voor 2020.	
Liquiditeiten & Deviezen + Liquiditeitspositie circa AWG 50 miljoen. Verwachting tot medio april voldoende middelen. Reguliere behoefte is circa AWG 100-120 miljoen per maand + NL heeft AWG 43 mln. geleend aan Aruba ten behoeve van liquiditeitssteun voor de komende zes weken. Dit zorgt voor enige lucht maar is mogelijk niet voldoende om de beoogde periode te overbruggen. + Indien het pakket aan maatregelen (circa AWG 300 miljoen eerste drie maanden) wordt aangekondigd, ontstaat direct een liquiditeitstekort. + Exacte deviezenreserve onbekend. Deviezenreserve staat onder druk. Sinds 17 maart geen vergunningen meer voor			Liquiditeiten & Deviezen + Verwachte liquiditeitsbehoefte over tweede kwartaal 2020 is AWG 600 miljoen. + Fitch heeft kredietstatus Aruba verlaagd naar junk. Het is realistisch dat S&P op korte termijn volgen. Mogelijkheden om te lenen in het buitenland worden hierdoor fors beperkt. + Tranche van AWG 361 miljoen dient in juni te worden geherfinancierd. NL heeft aangaan buitenlandse lening goedgekeurd. Het is onzeker of deze door de downgrade nog kan worden aangetrokken. + Teveel druk op deviezenreserve betekend dat vaste wisselkoers met US Dollar niet meer houdbaar is. Devaluatie zal prijzen import duurder maken.	

kapitaalexport > AWG 750.000 (particulieren > AWG 350.000). Op 27 maart is dit aangescherpt naar alle bedragen.			
Bedrijven & particulieren + Hotels, winkels, restaurants en bedrijven in de toeristische sector hebben hun deuren gesloten. + Bedrijven als supermarkten, bouwmarkten, apotheken zijn nog open. + Aruba heeft aangekondigd voor circa 30.000 personen een inkomensondersteuning te willen geven van AWG 950 per persoon per maand (minimumloon is AWG 1815). + Daarnaast is circa AWG 40 miljoen bestemd om het MKB te ondersteunen zodat banen behouden blijven. + Aruba kan weinig anders dan deze route kiezen; werktijdverkorting is niet toegestaan. Hervorming van de arbeidsmarkt is noodzakelijk. + Er komen eerste signalen binnen van personen die hun baan zijn kwijtgeraakt. + Voor bedrijven in de toeristische sector is omzet naar nul gegaan.		Bedrijven & particulieren + Voor bedrijven in de toeristische sector zal in de komende weken de omzet naar nul gaan. + Faillissementen, met name van lokale ondernemingen, in deze sector worden niet uitgesloten. Dit bemoeilijkt economische herstart in herstelfase	
Sociaal + Armoede is op Aruba reeds een bestaand en groeiend probleem. + Aanzienlijk deel bevolking (circa 40%) kampt met schulden en heeft hierdoor geen buffers verlies inkomen op te vangen. + Sociale positie illegalen uit m.n. Venezuela op het eiland (geschatte omvang 15-20.000) wordt in toenemende mate kwetsbaar. + Beroep op Fundacion pa nos Comunidad (voedselbank) neemt reeds toe		Sociaal + Kwetsbare groepen in de samenleving raken inkomsten kwijt + Illegalen raken inkomen kwijt en kunnen geen beroep doen op onderstand of andere maatregelen. Overheid faciliteert terugkeer naar land van herkomst. Animo is erg beperkt door situatie in Venezuela + Onder deze omstandigheden worden binnen zes weken veiligheidsproblemen verwacht als gevolg van de nijpende sociale situatie.	
Curaçao			
Macro-economisch + Economisch leven ligt plat als gevolg van lockdown. + Sinds dinsdag 31 maart mogen inwoners nog twee keer per week het huis uit voor om te voorzien in levensbehoeften. + Vanuit Rijksoverheid bekend geworden dat Curaçao de komende zes weken kan rekenen op 177 miljoen ANG aan		Macro-economisch + Projecties economische krimp door Centrale Bank: 8,4% krimp over april. Verwachte economische krimp komende half jaar: 20% + De overheid gaat er o.b.v. projecties centrale bank vanuit dat ruim 14.000 mensen hun baan zullen verliezen.	

liquiditeitssteun. Verstrekt in de vorm van een renteloze lening. + Hiervan 135 miljoen begrotingssteun en 42 miljoen ANG aan inkomenssteun. + Regering Rhuggenaath reageerde teleurgesteld op besluit. Gevraagd was om een schenking van 765,5 miljoen ANG voor de komende drie maanden. + Regering Curaçao zoekt naar maatregelen zelf bij te dragen noodfonds. O.m. middels schrappen loontrede ambtenaren, invoering 0-lijn, invoeren normering topinkomens, verhogen bijdragen aan overheids nv's en de invoering van een solidariteitshelling. + Parlement is gevraagd om in te stemmen met aangaan obligatielening van 100 miljoen ANG om extra ruimte te creëren voor uitvoeren steunmaatregelen.		+ Daarnaast worden er naar schatting meer dan 16.500 werknemers in vaste dienst op korte termijn 'technisch werkeloos'. + Verwachting is dat de werkloosheid de komende tijd op zal lopen tot 41% (65% zonder aanvullende maatregelen). + IMF verwacht dat Curaçao geconfronteerd wordt met een financieringsbehoefte van 1,1 miljard ANG (22% BNP) + Komende periode zal worden bezien op welke wijze steunmaatregelen vorm krijgen binnen de huidige (financiële) omstandigheden en of zij tot mitigerende effecten leiden voor de economie. + Belangrijk vraag hierbij is of de overheid de slagkracht heeft tot aanvullende besparingsmaatregelen te komen die aangewend kunnen worden voor noodfonds en de maatregelen uit het steunpakket effectief en snel kan uitrollen. Eerste signalen hiervoor en ervaringen uit het verleden niet direct positief.	
Liquiditeiten & Deviezen (Curaçao en Sint maarten vormen een monetaire unie). + Liquiditeitspositie Curaçao de afgelopen weken in toenemende mate zorgelijk. + Komende zes weken wordt verwachte bedrag aan gederfde inkomsten overheid gecompenseerd vanuit Nederland. Niet zeker is of dit bedrag voldoende is voor de gehele periode. + Volgens regering nog 3-4 maanden aan importdekking. + Regering Curaçao heeft aangekondigd dat centrale bank separaat verzoek zal indienen voor ondersteuning deviezenpositie. + Centrale bank neemt maatregelen tegen kapitaalvlucht. Sinds 17 maart worden er geen vergunningen meer verleend voor kapitaalexport. Tevens bedrijven verzocht extra financiële buffers te creëren.		Liquiditeiten & Deviezen + Verwachting dat onder huidige omstandigheden binnen zes weken nieuwe afspraken nodig zijn over ondersteuning liquiditeitspositie. + Schuldquote Curaçao loopt op als gevolg additionele leningen in Nederland en op kapitaalmarkt.	
Bedrijven & particulieren + De laatste toeristen hebben het eiland verlaten + Horeca en winkels hebben hun deuren gesloten a.g.v. van de lockdown.		Bedrijven & particulieren + Grootste deel van de ondernemers heeft zeer kleine financiële buffers opgebouwd. + Bedrijven zijn daardoor genooddaakt om binnen enkele	

+ Regering heeft eerste noodplan afgekondigd (31,5 miljoen ANG) als opstap naar breder pakket maatregelen. Noodplan wordt door Verenigd Bedrijfsleven als onvoldoende beschouwd. + 42 miljoen aan inkomensondersteuning toegezegd vanuit Nederland. Effecten hiervan voor bedrijven en particulieren laten zich de komende periode bezien. + De ingestelde commissie Noodfonds heeft een uitgebreid tweede pakket aan noodmaatregelen opgesteld vergelijkbaar met de maatregelen voor de BES. + Effectuering a.d.h.v. huidige bedrag uit Nederland wordt komende tijd bezien. Wel is duidelijk dat noodplan in afgeslankte vorm zal worden moeten uitgerold.		- weken in grote getalen hun personeel te ontslaan. + Binnen 1-2 maanden volgt naar verwachting een eerste faillissementsgolf. + Onder huidige omstandigheden mogelijk faillissement van naar schatting 2.500 – 3.000 bedrijven binnen het micro-, midden-, en kleinbedrijf. + Ook ketens, grotere bedrijven en de financiële/zakelijke sector verwachten verliezen + Opstart Isla-raffinaderij is als gevolg van de crisis vertraagd.	
---	--	--	--

Sociaal + Armoede is op Curaçao reeds een bestaand en groeiend probleem (30% leeft onder de armoedegrens). + Aanzienlijk deel bevolking (circa 40%) kampt met schulden en heeft hierdoor geen buffers verlies inkomen op te vangen. + Sociale positie illegalen uit m.n. Venezuela op het eiland (tussen de 6000 en 16000) wordt in toenemende mate kwetsbaar. + Reeds door overheid afgekondigde sociale maatregelen (o.a. pakketten voor kwetsbare families, ondersteuning bij schuldhelpverlening en een helpdesk voor ondersteuning bij arbeidsvragen) zijn onvoldoende om de negatieve effecten van de crisis tegen te gaan. + Door overheid afgekondigd dat personen die door de coronacrisis werkloos raken 1.000 gulden ANG als sociale steun ontvangen. + Toename berichten over toename huiselijk/relatieel geweld op eiland + Politie afgelopen weekend belaagd in wijk na handhaving avondklok. Nog geen grootschalige ongeregelheden gemeld. + Toename bedreiging politici en bestuurders op social media volgens OM.		Sociaal + Verwachting is dat armoede en voedselafhankelijkheid komende weken toe zal nemen. + Toename aantal daklozen, sociale isolatie, huiselijk/relatieel geweld kindermishandeling en algemene druk op het welzijn van de bevolking wordt verwacht. + Bestaand aanbod van voedselbanken, maatschappelijke instellingen en particuliere initiatieven niet voldoende om deze neergaande spiraal in te mitigeren. + Het risico op (roof)overvallen, inbraken bij distributiecentra en ernstige verstoringen van de openbare orde neemt hierdoor serieus toe.	
Sint Maarten			
Macro-economisch + Economie Sint Maarten grotendeels afhankelijk van toerisme. + In opgestelde steunpakket overheid wordt uitgegaan dat 50-80% van het inkomen (GDP) daar (in)direct mee samenhangt. + De 'total lockdown' heeft een verder dempend effect op het economisch leven. + Sint Maarten schetst in het 'Stimulus and Relief Plan (SRP)' de financieel-economische impact voor de komende 3 maanden. Totaalbudget benodigd ANG 254 mln., waarvoor een verzoek aan Nederland is gedaan. + Min FIN heeft aangegeven met uitvoering van het SRP te starten zodra de liquiditeitssteun beschikbaar is. Door		Macro-economisch + Verwachting is grote economische schade als gevolg van aan banden leggen vliegverkeer. + Projecties economische krimp door Centrale Bank: 5,7% krimp over april. Verwachte economische krimp half jaar: 30%. + Sint Maarten Trade & Hospitality Association gaat uit van banenverlies van 31% na 3 maanden en 46% na zes maanden. + Overheidsinkomsten lopen verder terug via toename beroep sociale voorzieningen enerzijds en verminderde inkomsten anderzijds (double-deficit). + In het 3-mnd scenario uit het SRP wordt rekening gehouden	

Nederland toegezegde bedrag 50 miljoen ANG niet voldoende pakket volledig uit te voeren. Hier zullen dus keuzes moeten worden gemaakt. + Roepen vanuit maatschappelijk middenveld aan overheid om besparingen door te voeren. + Het SRP is (nog) niet breed verspreid, maatschappelijke middenveld is hier erg ontevreden over. Of er draagvlak is voor de maatregelen en of deze voldoende zijn voor burgers en bedrijven om deze crisis 'te overleven' is dan ook de vraag. + Naar verwachting wordt de begroting 2020 a.s. dinsdag in de Council of Ministers besproken. Deze begroting kent naar verwachting een tekort ter grote van het reeds verwachte tekort a ca ANG 30 mln. + het benodigd budget voor het SRP van ANG 254 mln.		met een terugloop van overheidsinkomsten a ANG 67,5 mln. + Gevolgen naar verwachting vele malen groter dan na Orkaan Irma in 2017.	
Liquiditeiten & Deviezen (Curaçao en Sint maarten vormen een monetaire unie). + Verwachting is dat de liquiditeitsvoorraad toereikend is voor de maanden maart en april. + Centrale bank heeft pakket aan monetaire maatregelen afgekondigd. Sinds 17 maart worden er geen vergunningen meer verleend voor kapitaalexport. + Mogelijkheid om de middelen Trustfonds te stallen bij centrale bank worden momenteel gezien. Ook voert het CFT gesprekken met de DNB om te bezien wat die in deze situatie voor de CBCS kunnen betekenen.		Liquiditeiten & Deviezen + Sint Maarten is op korte termijn afhankelijk van financiële ondersteuning, waaronder liquiditeitssteun. + Rijkswinsterraad heeft inmiddels ingestemd met toepassing van art 25 Rft, waarmee de centrale begrotingsnorm uit art 15 tijdelijk buiten werking worden gezet. + De omvang van begrotings- en liquiditeitstekort moeten nog worden vastgesteld. In het SRP worden de gederfde inkomsten geraamd op ANG 67,5 mln. voor een periode van 3 mnd. Indien het door overheid opgestelde Stimulus and Relief Plan wordt uitgevoerd is daar ANG 254 mln. voor nodig. + De RMR heeft besloten tot verstrekking van de tranche liquiditeitssteun 2019 a ANG 50 mln. in de vorm van een lening. Dit geeft enige lucht maar is ontoereikend om Sint Maarten door de crisis te helpen. + Vaste wisselkoers van de Antilliaanse Gulden t.o.v. de US Dollar komt komende weken verder onder druk komt te staan en wordt op middellange termijn mogelijk onhoudbaar. Indien dat het geval is zullen de prijzen van goederen uitgedrukt in Gulden, sterk toenemen. + Sint Maarten dient uiterlijk 1 mei 2020 overbruggingskrediet voor de opbouw luchthaven terug te betalen.	

Bedrijven & particulieren + Alle niet essentiële bedrijven hebben gedwongen hun deuren moeten sluiten. + Regering Sint Maarten heeft steunplan opgesteld (SRP), wat ook voorziet in payroll subsidie, inkomensondersteuning en zachte leningen voor bedrijven. Het plan is echter niet afgestemd met maatschappelijk middenveld, waardoor onzeker of het voldoende wordt geacht en of er draagvlak voor is.		Bedrijven & particulieren + Door gebrek aan inkomsten volgen de komende weken faillissementen en gedwongen ontslagen. + Deze effecten nemen toe naarmate lockdown-maatregelen langer van kracht zijn en naarmate het langer duurt voordat het steunpakket wordt geëffectueerd. + Wederopbouw eiland valt voor belangrijk deel stil, dit heeft een verder negatief effect op zowel de werkgelegenheid als de bestedingen. + Trackrecord Sint Maarten v.w.b. implementatie grootschalig plannen baart zorgen.	
Sociaal + Armoede op Sint Maarten reeds bestaand probleem. 27,9% leeft in armoede (UNDP). + Percentage zal in de huidige situatie snel oplopen, als niet in een vorm van inkomensondersteuning wordt voorzien. + Sint Maarten kent een groot aantal illegalen, naar schatting 20.000 op een totale bevolking van ca 60.000. + Voor het arme en meest kwetsbare deel van de bevolking van Sint Maarten is toegang tot (voldoende) voedsel in de totale lock down een uitdaging geworden. Er worden voedselpakketten uitgereikt, maar er wordt betwijfeld of de doelgroep daar goed en voldoende mee wordt bereikt. + Signalen van toenemend huiselijk geweld, maar ook geen officiële cijfers. + Onder coördinatie van de overheid/VSA zorgen Rode Kruis en NGO's voor distributie voedsel distributie naar arme wijken. + Er zijn echter signalen dat de overheid de omvang niet aan kan en selectie van wie in aanmerking komt diffuus is. Ook is er al melding gemaakt van (poging tot) stelen van voedselpakketten. + Situatie op eiland momenteel rustig. Hoewel er geen officiële cijfers beschikbaar zijn, lijkt het aantal meldingen van overtredingen op de curfew nog beperkt.		Sociaal + Kans op sociale onrust neemt naar verwachting toe naarmate lockdown-maatregelen langer duren. + Vraag is of het pakket aan sociale maatregelen op Sint Maarten voldoende is om tendens te keren. + Plunderingen zoals ten tijde van de orkaan in 2017 worden onder deze omstandigheden niet uitgesloten.	
Publieke voorzieningen			
Aruba			

Nutsvoorzieningen + Op dit moment geen knelpunten voor de korte termijn geconstateerd.		Nutsvoorzieningen + Op dit moment geen knelpunten middellange termijn geconstateerd. + Wel neemt de onzekerheid over kwaliteit utiliteiten toe afhankelijk van hoe de crisis zich ontwikkelt. + Nutsbedrijven kunnen met een krappe liquiditeitspositie te maken kunnen krijgen als gevolg sluiting kantoren	
Brandstof + Er is voldoende brandstof op het eiland voor de komende twee weken + Op dit moment geen knelpunten voor de korte termijn geconstateerd.		Brandstof + Op dit moment geen knelpunten voor de komende zes weken geconstateerd. + Aanschaf leveranties brandstof mogelijk problematisch indien liquiditeitsproblemen optreden bij de nutsbedrijven.	
Curacao			
Nutsvoorzieningen + Op dit moment geen knelpunten voor de korte termijn geconstateerd.		Nutsvoorzieningen + Onzekerheid over kwaliteit utiliteiten toe afhankelijk van duur en ontwikkeling crisis. + Overheidsentiteiten, waaronder elektriciteitsbedrijf Aquaelectra maken zorgen kenbaar over liquiditeitspositie vanwege verminderde opbrengsten.	
Brandstof + Er is voldoende brandstof op het eiland voor de komende twee weken. + Op dit moment geen knelpunten voor de korte termijn geconstateerd. + Er zijn geen signalen dat de prijs wordt verhoogd. De prijs van brandstof vormt geen bron van onrust.		Brandstof + Er is voldoende brandstof op het eiland voor de komende zes weken. + Op dit moment zijn er geen knelpunten voor de komende zes weken geconstateerd. + Curoil uit zorgen over liquiditeitspositie a.g.v. verminderde opbrengsten.	
Sint Maarten			
Nutsvoorzieningen + Op dit moment geen knelpunten voor de korte termijn geconstateerd. + De payroll subsidie uit het steunpakket is ook van toepassing op overheidsbedrijven, indien die dat nodig hebben. Vooralsnog wordt dit niet nodig geacht voor elektriciteitsbedrijf GeBe.		Nutsvoorzieningen + Op dit moment geen knelpunten middellange termijn geconstateerd. + Wel neemt de onzekerheid over kwaliteit utiliteiten toe afhankelijk van hoe de crisis zich ontwikkelt. + Elektriciteit op eiland afhankelijk van de beschikbaarheid van 'heavy fuel'. Er is voldoende voorraad voor ongeveer twee	

		weken en er vindt wekelijkse levering plaats. + Indien de aanvoer verstoord raakt kan worden overgeschakeld op diesel, waarvan eveneens een voorraad van enkele weken beschikbaar is. + Inkomsten van elektriciteitsbedrijf GEBE lopen drastisch terug als gevolg van afnemend verbruik en korting op de maandelijkse factuur. Mogelijk heeft dit de komende tijd gevolgen voor de bedrijfsvoering.	
Brandstof + Er is voldoende brandstof op het eiland voor de komende twee weken. + Op dit moment geen knelpunten voor de korte termijn geconstateerd. + Geruchten over de sluiting van tankstations worden tegengesproken door de overheid.		Brandstof + De brandstof voorraad is voldoende voor ongeveer twee weken. Daarna dient er worden aangeleverd. + Er is momenteel geen indicatie dat de wekelijkse levering verstoord kan raken. + Indien de aanvoer wordt gestopt, kan worden overgeschakeld op diesel, waarvan eveneens een voorraad van enkele weken beschikbaar is.	

Voedselzekerheid			
Aruba			
Producten		Producten	
+ De voedselvoorziening voor de komende twee weken is gegarandeerd. + Verse producten als groente en fruit komende dagen naar mogelijk minder beschikbaar a.g.v. vertraging in de levering door defecte kraan in Curaçao. + Bepaalde verse producten (groente, fruit en zuivel) die via luchtvracht binnenkomen, zijn minder dan normaal beschikbaar.		+ Naarmate de tijd vordert neemt hierdoor – afhankelijk van de ontwikkelingen wereldwijd – de onzekerheid rondom de voedselvoorziening toe. + Dit geldt met name voor groente, fruit, zuivel en hygiënische producten. + Ook kunnen prijzen stijgen als gevolg van verminderd aanbod.	
Logistiek		Logistiek	
+ Bevoorrading vindt nog met normale frequentie plaats.		+ Er zijn op dit moment geen signalen dat de bevoorrading verstoord raakt. + Wel bestaat het risico dat logistieke ketens in de komende periode verstoord raken als gevolg van ontwikkelingen wereldwijd.	
Curaçao			
Producten		Producten	
+ De voedselvoorziening voor de komende twee weken is gegarandeerd. + Verse producten als groente en fruit komende dagen naar verwachting minder beschikbaar a.g.v. defecte kraan haven Curaçao + In Curaçaose media eerste berichten dat levensmiddelen (waaronder bloem en meel) schaarser worden.		+ Distributeurs en groothandels geven aan voldoende voorraad levensmiddelen te hebben (3-4 maanden). + Naarmate de tijd vordert neemt – afhankelijk van de ontwikkelingen wereldwijd – de onzekerheid rondom de voedselvoorziening toe. + Dit geldt met name voor groente, fruit en hygiënische producten. + Ook kunnen prijzen stijgen als gevolg van verminderd aanbod. Curaçao heeft reeds een maxumprijs ingesteld voor groente, fruit en hygiënische producten. + Ministerie Economische Ontwikkeling deze week afspraken gemaakt met havenbedrijf dat essentiële goederen als medicijnen en voedsel voorrang krijgen bij afhandeling. Hierdoor mogelijk vertraging voor niet-essentiële goederen.	
Logistiek		Logistiek	

+ Logistieke maritieme stromen (circa 85% van de totale import) zijn voorlopig gegarandeerd. Vrachtschepen komen volgens planning binnen en havens wereldwijd functioneren naar behoren. Volume op de schepen is gelijk aan voor de crisis. + Er zijn geen signalen dat voor de eilanden belangrijke voedselproducten (VS, Europa) op korte termijn exportbeperkingen af zullen kondigen. + KLM vliegt komende drie weken slechts 1x p/w op het eiland. Hierdoor minder gelegenheid cargo mee te nemen. + Cargo distributeurs per lucht rapporteren een daling van het aantal binnenkomende vluchten (30-40%) als gevolg van verminderde vraag. + Eerste indicaties van partijen op de grond dat logistieke lijnen per vliegtuig tussen de eilanden niet volledig meer functioneren. Dient te worden ondervangen of logistiek wordt kwetsbaarder.		+ Geen signalen verstoring logistieke keten. + Markt is momenteel echter hoogst onzeker. Situatie kan per dag veranderen. Daarnaast groot aantal mogelijke risico's die maritieme logistieke keten eilanden kunnen bedreigen. + Verminderde en/of vertraagde levering voor de eilanden kunnen voorkomen als gevolg van verstoringen in de logistieke keten wereldwijd (harmonica-effecten) + Zorgen over logistieke keten in VS die in toenemende mate onder druk staat a.g.v. corona uitbraak. + Rederijen wereldwijd kampen met verminderde inkomsten en halen daarom mogelijk schepen uit de vaart. + Landen leggen in toenemende mate exportbelemmeringen op en slaan levensmiddelen als rijst en bonen in (<i>stockpiling</i>). + Crews vrachtschepen in toenemende mate overbelast/ontevreden vanwege beperkende maatregelen in de havens. + Op de middellange termijn zijn er zorgen over het voortbestaan van de (financiële) continuïteit van de luchtvaartmaatschappijen in de regio.	
Sint Maarten			
Producten + Sint Maarten is vrijwel volledig afhankelijk van de aanvoer voor haar voedselvoorziening. + De voedselvoorziening voor de komende twee weken is gegarandeerd. + Het sluiten van het luchtruim zal op korte termijn alleen effect hebben op de aanlevering van specifieke verse producten zoals groente en fruit. + Er is een tekort aan diverse hygiënische producten. Inmiddels zijn daarom regels ingesteld voor verkoop/aankoop, zoals maximale prijzen en aantallen per klant.		Producten + Naarmate de tijd vordert neemt hierdoor – afhankelijk van de ontwikkelingen wereldwijd – de onzekerheid rondom de voedselvoorziening toe. + Dit geldt met name voor groente, fruit en hygiënische producten. + Ook kunnen prijzen stijgen als gevolg van verminderd aanbod	
Logistiek + Logistieke maritieme stromen (circa 90% van de totale import) zijn voorlopig gegarandeerd. Vrachtschepen komen volgens planning binnen en haven volledig functioneel. + Luchtverkeer per vliegtuig ligt vrijwel volledig stil, hierdoor komen minder goederen binnen. Cargo distributeurs zelf zijn		Logistiek + Geen signalen verstoring logistieke keten. + Markt is momenteel echter hoogst onzeker. Situatie kan per dag veranderen. Daarnaast groot aantal mogelijke risico's die maritieme logistieke keten eilanden kunnen bedreigen. + Sint Maarten is zeer afhankelijk van aanvoer vanuit de	

voorlopig volledig operationeel		Zuidelijke Verenigde staten. Logistieke keten hier onder toenemende druk als gevolg corona uitbraak in regio.	
---------------------------------	--	---	--

Gezondheidszorg		
Aruba		
Zorgcapaciteit + Momenteel 92 besmettingen, 8 personen in ziekenhuis waarvan 3 op de ICU. + De huidige isolatie en ic-capaciteit is beperkt (16), uitbreiding op korte termijn verwachting naar 21. Beademingscapaciteit (21 stuks) ook beperkt. Tot nu toe geen knelpunt tav capaciteit, maar beroep op IC loopt op. + Nederland heeft 12 extra IC bedden gestuurd die naar verwachting in week 16 operationeel zullen zijn. + Momenteel geen aanbod van electieve zorg op het eiland. + Grensbeperking maakt de uitzending niet-COVID-gerelateerde acute zorg naar buiten Koninkrijk onmogelijk. Dit heeft grote impact op de zorg die geboden kan worden aan actuele gevallen.		Zorgcapaciteit + Doorkijk is sterk afhankelijk van de ontwikkeling rond de verspreiding van COVID-19 op het eiland. + Zorgcapaciteit (IC en beademing) mogelijk groot issue bij toename aantal besmettingen. + De beperkte hoeveelheid zorgpersoneel op de eilanden is ook punt van zorg. Onderhandeling met Aspen Medical loopt voor inzet extra IC personeel. + Geen aanbod electieve zorg leidt mogelijk tot issues indien dit te lang duurt. + Verwachting op dit moment is dat de onderlinge steun covid & non-covid-actuele en essentiële zorg tussen de zes eilanden is geregeld middels aankomende protocol. Echter gezamenlijke capaciteit is beperkt. + Zorgcapaciteit (IC en beademing) mogelijk issue bij sterke toename bestemmingen. + Actuele zorg (medische evacuatie) naar land buiten Koninkrijk dient gegarandeerd te zijn om calamiteiten te voorkomen. BZ onderhandelt met Colombia.
Logistieke stromen + Indien er geen actie wordt ondernomen komt er een einde aan essentiële logistieke stromen. + Er wordt gewerkt aan het goed inregelen van medische evacuatie tussen de zes eilanden, de grensbeperkingen leveren op dat terrein problemen op. + Wegvallen van de verbinding AUA – CUR zorgt direct voor onderbreking van de bloedvoorziening aan AUA. + De invoer van medicijnen dient zeker gesteld te zijn anders al voor het zes weken issues met de voorraden. + Medicijnen, nieuwe transporten vanuit AMS nog wel regelen, mogelijk met KLM van AMS naar CUR, daarna door naar AUA. NB lijn KLM AMS-CUR-AMS essentieel en ngo niet gegarandeerd.		Logistieke stromen + Langdurig wegvallen logistieke stromen (lucht) tussen AUA/CUR en NL en tussen de zes eilanden onderling is geen optie vanuit medisch oogpunt. + Dient veilig gesteld te worden voor onderling vervoer patiënten, bloedproducten, medicijnen, beschermingsmiddelen, medische personeel. + Indien niet gegarandeerd dan is het zes weken scenario <u>donkerrood</u>.

Aanvullende gezondheidsrisico's + Uitzending van acute patiënten naar Aruba verloopt niet optimaal, reisbegeleiders geweigerd door AUA, dient te worden geregeld, zeker gezien wettelijke plicht bij vervoer minderjarigen. + Voldoende testkits aanwezig. Medicijnvoorraad voldoende. + Aanvoer van aanvullend beschermingsmateriaal is een punt van zorg. + Het stopzetten van electieve zorg - gedaan om zorgsector voor te bereiden op COVID-19 - heeft ongewenste neveneffecten.		Aanvullende gezondheidsrisico's + Sterk afhankelijk van ontwikkelingen. Medicijnvoorraad - zeker voor bijzondere gevallen - raakt in het geding bij blijvende wegval verbindingen. Evenals voorraad beschermingsmiddelen. + De ontwikkelingen in Venezuela en de impact daarvan op de volksgezondheid is een punt van zorg. Recente uitbraak in Venezuela kan verdere toename vertrek richting ABC-eilanden tot gevolg hebben.	
Curaçao			
Zorgcapaciteit + Momenteel 14 besmettingen, 1 overleden, 1 persoon opgenomen in ziekenhuis. Aantal is reeds paar dagen stabiel. + Er is momenteel geen aanbod van electieve zorg op het eiland. + De huidige ic-capaciteit is beperkt, isolatie capaciteit kan nog worden opgeschaald. + Beademingscapaciteit (26 stuks) ook beperkt. + Nederland heeft 12 extra IC - bedden geleverd Op vrijdag 10 april. + Grensbeperking maakt de uitzending van niet COVID-gerelateerde acute zorg naar buiten Koninkrijk onmogelijk. Dit heeft grote impact op de zorg die geboden kan worden aan actuele gevallen. + Curaçao vangt patiënten van de andere 5 eilanden op in geval van spoed. Middelen raken uitgeput. Oproep CMC aan andere (ei)landen om middelen mee te sturen bij uitzending patiënt naar CMC.		Zorgcapaciteit + Doorkijk is sterk afhankelijk van de ontwikkeling rond de verspreiding van COVID-19 op het eiland. + Zorgcapaciteit (IC en beademing) mogelijk groot issue bij toename aantal besmettingen. + De beperkte hoeveelheid zorgpersoneel op de eilanden is ook punt van zorg. Onderhandeling met Aspen medical loopt voor inhuur personeel. + Geen aanbod electieve zorg leidt mogelijk tot issues indien dit te lang duurt. + Verwachting op dit moment is dat de onderlinge steun covid & non-covid-actuele en essentiële zorg tussen de zes eilanden is geregeld middels aankomende protocol. <u>Echter gezamenlijke capaciteit is beperkt.</u> + Actuele zorg (medische evacuatie) naar land buiten Koninkrijk dient gegarandeerd te zijn om calamiteiten te voorkomen. + Middelen voor overloop non-COVID raken uitgeput waardoor deze zorg in gevaar komt voor alle 6 de eilanden.	
Logistieke stromen + Indien er geen actie wordt ondernomen komt er een einde aan essentiële logistieke stromen. + Er wordt gewerkt aan het goed inregelen van medische evacuatiestromen tussen de zes eilanden, de grensbeperkingen		Logistieke stromen + Langdurig wegvallen logistieke stromen (lucht) tussen CUR en NL en tussen de zes eilanden onderling is geen optie vanuit uit medisch oogpunt. + Dient veilig gesteld te worden voor onderling vervoer	

leveren op dat terrein wat issues op. + Essentiële verbinding CUR-AMS nog operationeel.		patiënten, bloedproducten, medicijnen, beschermingsmiddelen, medische personeel. + Indien niet gegarandeerd dan is het zes weken scenario <u>donkerrood</u> .	
Aanvullende gezondheidsrisico's + Voldoende testkits aanwezig. Medicijnvoorraad voldoende. Aanvoer van aanvullend beschermingsmateriaal is een punt van zorg. + Het stopzetten van electieve zorg - gedaan om zorgsector voor te bereiden op COVID-19 - heeft ongewenste neveneffecten.		Aanvullende gezondheidsrisico's + Sterk afhankelijk van ontwikkelingen. Medicijnvoorraad, zeker voor bijzondere zaken, raakt in het geding bij blijvende wegval verbindingen. Evenals voorraad beschermingsmiddelen. + Liquiditeit Curaçao Medical Centre op termijn mogelijk issue vanwege sterk teruglopende inkomsten. + De ontwikkelingen in Venezuela en de impact van de crisis op de volksgezondheid is een punt van zorg.	
Sint Maarten			
Zorgcapaciteit + Aantal besmettingen Covid-19 toegenomen naar 50, sprake van lokale transmissie. 8 personen reeds overleden. + Ook reeds besmettingen op Statia (2), Saba (2) en Saint Martin (32). + De huidige isolatie en ic-capaciteit blijft beperkt, ondanks de 12 ic-bedden uit Nederland. Ook beademingscapaciteit is zeer beperkt. + Geen tot zeer beperkt aanbod electieve zorg op het eiland + Grensbeperking maakt de uitzending van niet COVID-gerelateerde acute zorg naar buiten Koninkrijk onmogelijk. Dit heeft grote impact op de zorg die geboden kan worden aan actuele gevallen.		Zorgcapaciteit + Doorkijk sterk afhankelijk van de ontwikkeling rond de verspreiding van COVID-19 op het eiland. RIVM: zeer groot risico op ongecontroleerde uitbraak. + Zorgcapaciteit (IC en beademing) groot issue als aantal besmettingen toeneemt. + Geen aanbod electieve zorg leidt mogelijk tot issues indien dit te lang duurt. + De beperkte hoeveelheid zorgpersoneel op de eilanden is aanvullend punt van zorg. + Actuele zorg (medische evacuaties) naar land buiten Koninkrijk dient gegarandeerd te zijn om calamiteiten (mogelijk met dodelijk afloop) te voorkomen.	
Logistieke stromen + Indien er geen actie wordt ondernomen komt er een einde aan essentiële logistieke stromen. + Er wordt gewerkt aan het goed inregelen van de medische evacuatiestromen tussen de zes eilanden, de grensbeperkingen leveren op dat terrein wat issues op. + Het wegvallen van de verbinding SXM – CUR zorgt direct voor onderbreking van de bloedvoorziening aan AUA. + Invoer medicijnen dient zeker gesteld te zijn anders al voor		Logistieke stromen + Langdurig wegvallen logistieke stromen (lucht) tussen SXM en NL en tussen de 6 eilanden onderling is geen optie uit medisch oogpunt. + Dient veilig gesteld te worden voor onderling vervoer patiënten, bloedproducten, medicijnen, beschermingsmiddelen, medische personeel. + Indien niet gegarandeerd dan is het zes weken scenario <u>donkerrood</u> .	

het zes weken issues.			
Aanvullende gezondheidsrisico's + Voldoende testkits aanwezig. Medicijnvoorraad voldoende. Aanvoer van aanvullend beschermingsmateriaal is een punt van zorg. + Het stopzetten van electieve zorg - gedaan om zorgsector voor te bereiden op COVID-19 - heeft ongewenste neveneffecten.		Aanvullende gezondheidsrisico's + Sterk afhankelijk van ontwikkelingen. Medicijnvoorraad, zeker voor bijzondere zaken, raakt in het geding bij blijvende wegval verbindingen. Evenals voorraad beschermingsmiddelen.	